

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра германської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО

28 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИЧНИЙ КУРС НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

Ступінь «бакалавра»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),

перша – англійська

ОПП «Переклад»

2024-2025 навчальний рік

Розробник: Чередниченко Вікторія Павлівна, ст. викладач кафедри
германської філології, кандидат філологічних наук

____ ____ (Вікторія ЧЕРЕДНИЧЕНКО)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри германської філології

Протокол №17 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри германської філології _____ (Тетяна МИРОНЕНКО)

Анотація

У процесі вивчення курсу «Практичний курс німецької мови» формуються стійкі мовленнєві навички та вміння, необхідні для свідомого професійного володіння німецькою мовою як другою іноземною. Дисципліна спрямована на вдосконалення основних видів іншомовної комунікативної діяльності та перекладацьких умінь здобувачів вищої освіти. У межах цього курсу студенти продовжують формувати загальнокультурну, комунікативну, лінгвістичну та перекладацьку компетентність, а саме розвивають здатність здійснювати спілкування іноземною мовою, забезпечувати адекватне розуміння при обміні інформацією.

Ключові слова: практичний курс, комунікація, мовленнєві навички, німецька мова, перекладацькі вміння, професійна компетентність.

Annotation

In the process of studying the course "Practical course of the German language" stable speech skills and abilities necessary for conscious professional proficiency in German as a second foreign language are formed. The discipline is aimed at improving the main types of foreign language communication activities and translation skills of higher education students. Within this course, students continue to develop general cultural, communicative, linguistic and translation competence, namely, develop the ability to communicate in a foreign language, to provide adequate understanding in the exchange of information.

Key words: practical course, communication, speech skills, German language, translation skills, professional competence.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 6 (3/3)	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність: 035 Філологія		
Індивідуальне науково-дослідне завдання-презентація за тематикою	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська Освітня програма: Переклад	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180 (90/90)		4-й	
		Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год, самостійної роботи студента – 4 год		7-й	8-й
		Практичні	
		26 год	30 год
		Самостійна робота	
		64 год	60 год
		Вид контролю:	
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=3655		екзамен	залік
	Ступінь бакалавра		

Мова навчання – німецька.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 56 год – аудиторні заняття, 124 год – самостійна робота (30% / 70 %).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: вивчення та впровадження німецькомовної комунікативної компетенції студентів у різних міжкультурних (загальнокультурних, наукових та професійних) мовленнєвих ситуаціях

Завдання курсу полягає у розвитку мовних знань, навичок та вмінь студента, спрямованих на всебічний розвиток його професійних та комунікативних компетенцій, забезпечити формування стійких мовленнєвих навичок та вмінь; надати можливість оволодіти основними видами комунікативної діяльності (діалогічним та монологічним мовленням, читанням та розумінням німецькомовних текстів, письмом) та сформуванню навички обробки тексту при перекладі з німецької мови українською та з української німецькою.

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна тісно пов'язана з наступними дисциплінами «Порівняльна граматики другої іноземної та української мов», «Лінгвокраїнознавство країн другої іноземної мови».

Навчальна дисципліна на 4 курсі складається з 6 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Інтегральна компетентність:

I.K. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

II. Загальнопредметні:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

III. Фахові:

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

**Програма навчальної дисципліни
I семестр**

Кредит 1. Покупки.

- Тема 1. У спеціалізованому магазині.
- Тема 2. Підрядні речення різних типів: означальні, речення місця і мети.
- Тема 3. Асортимент і ціни.
- Тема 4. Продукти харчування.
- Тема 5. Обслуговування і магазини в моєму місті.

Кредит 2. Пори року. Погода.

- Тема 6. Безособовий займенник *es*.
- Тема 7. Погода сьогодні.
- Тема 8. Природа в різні пори року.
- Тема 9. Усі сезони чудові.
- Тема 10. Погода і відпустка.

Кредит 3. Здоров'я.

- Тема 11. Самопочуття людини.
- Тема 12. Медицина і ліки.
- Тема 13. Умовний спосіб дієслова: Präsens Konjunktiv, Perfekt Konjunktiv.
- Тема 14. На прийомі у лікаря.
- Тема 15. Як залишатися здоровим.

II семестр

Кредит 4. Засоби зв'язку. Пошта. Телефон.

- Тема 16. На пошті.
- Тема 17. Умовний спосіб дієслова: Präteritum Konjunktiv, Plusquamperfekt Konjunktiv.
- Тема 18. Як писати листа.
- Тема 19. Доставка поштою.
- Тема 20. Телефонна розмова.

Кредит 5. Сфера послуг.

- Тема 21. Послуги для дому.
- Тема 22. Пасажирські перевезення.
- Тема 23. Умовний спосіб дієслова: Futurum I Konjunktiv, Futurum II Konjunktiv.
- Тема 24. У туристичному бюро.
- Тема 25. Ми вирушаємо у подорож.

Кредит 6. Подорож за кордон.

- Тема 26. Плани на відпустку.
- Тема 27. Резервуємо квитки на транспорт.
- Тема 28. На вокзалі. В аеропорту.
- Тема 29. На кордоні. Паспортний контроль.
- Тема 30. Ласкаво просимо до Швейцарії.

3. Структура навчальної дисципліни

№	Назви кредитів і тем	Кількість годин			
		Денна форма			
		Усього	у тому числі		
Пр	Інд		ср		
1	2	3	4	5	6
I семестр					
Кредит 1. Покупки.					
	Тема 1. У спеціалізованому магазині. Тема 2. Підрядні речення різних типів: означальні, речення місця і мети.	8	2		6
	Тема 3. Асортимент і ціни.	8	2		6
	Тема 4. Продукти харчування.	8	2		6
	Тема 5. Обслуговування і магазини в моєму місті.	6	2		4
	Усього:	30	8		22
Кредит 2. Пори року. Погода.					

Тема 6. Безособовий займенник <i>es</i> .	8	2	6
Тема 7. Погода сьогодні.	8	2	6
Тема 8. Природа в різні пори року.	8	2	6
Тема 9. Усі сезони чудові.	6	2	4
Тема 10. Погода і відпустка.			
Усього:	30	8	22
Кредит 3. Здоров'я.			
Тема 11. Самопочуття людини.	6	2	4
Тема 12. Медицина і ліки.	6	2	4
Тема 13. Умовний спосіб дієслова: Präsens Konjunktiv, Perfekt Konjunktiv.	6	2	4
Тема 14. На прийомі у лікаря.	6	2	4
Тема 15. Як залишатися здоровим.	6	2	4
Усього:	30	10	20
Усього годин за I семестр:	90	26	64
II семестр			
Кредит 4. Засоби зв'язку. Пошта. Телефон.			
Тема 16. На пошті.	6	2	4
Тема 17. Умовний спосіб дієслова: Präteritum Konjunktiv, Plusquamperfekt Konjunktiv.	6	2	4
Тема 18. Як писати листа.	6	2	4
Тема 19. Доставка поштою.	6	2	4
Тема 20. Телефонна розмова.	6	2	4
Усього:	30	10	20
Кредит 5. Сфера послуг.			
Тема 21. Послуги для дому.	6	2	4
Тема 22. Пасажирські перевезення.	6	2	4
Тема 23. Умовний спосіб дієслова: Futurum I Konjunktiv, Futurum II Konjunktiv.	6	2	4
Тема 24. У туристичному бюро.	6	2	4
Тема 25. Ми вирушаємо у подорож.	6	2	4
Усього:	30	10	20
Кредит 6. Подорож за кордон.			
Тема 26. Плани на відпустку.	6	2	4
Тема 27. Резервуємо квитки на транспорт.	6	2	4
Тема 28. На вокзалі. В аеропорту.	6	2	4
Тема 29. На кордоні. Паспортний контроль.	6	2	4
Тема 30. Ласкаво просимо до Швейцарії.	6	2	4
Усього:	30	10	20
Усього годин за II семестр:	90	30	60
Усього за дисципліну:	180	56	12

4. Теми практичних занять Денна форм навчання

№ з/п	Семестр I	Години
Кредит 1. Покупки.		
	Тема 1. У спеціалізованому магазині.	2
	Тема 2. Підрядні речення різних типів: означальні, речення місця і мети.	
	Тема 3. Асортимент і ціни.	2
	Тема 4. Продукти харчування.	2
	Тема 5. Обслуговування і магазини в моєму місті.	2
	Разом	8
Кредит 2. Пори року. Погода.		

	Тема 6. Безособовий займенник <i>es</i> .	2
	Тема 7. Погода сьогодні.	2
	Тема 8. Природа в різні пори року.	2
	Тема 9. Усі сезони чудові. Тема 10. Погода і відпустка.	2
	Разом	8
	Кредит 3. Здоров'я.	
	Тема 11. Самопочуття людини.	2
	Тема 12. Медицина і ліки.	2
	Тема 13. Умовний спосіб дієслова: Präsens Konjunktiv, Perfekt Konjunktiv.	2
	Тема 14. На прийомі у лікаря.	2
	Тема 15. Як залишатися здоровим.	2
	Разом	10
	Разом за семестр	26
	Семестр II	
	Кредит 4. Засоби зв'язку. Пошта. Телефон.	
	Тема 16. На пошті.	2
	Тема 17. Умовний спосіб дієслова: Präteritum Konjunktiv, Plusquamperfekt Konjunktiv.	2
	Тема 18. Як писати листа.	2
	Тема 19. Доставка поштою.	2
	Тема 20. Телефонна розмова.	2
	Разом	10
	Кредит 5. Сфера послуг.	
	Тема 21. Послуги для дому.	2
	Тема 22. Пасажирські перевезення.	2
	Тема 23. Умовний спосіб дієслова: Futurum I Konjunktiv, Futurum II Konjunktiv.	2
	Тема 24. У туристичному бюро.	2
	Тема 25. Ми вирушаємо у подорож.	2
	Разом	10
	Кредит 6. Подорож за кордон.	
	Тема 26. Плани на відпустку.	2
	Тема 27. Резервуємо квитки на транспорт.	2
	Тема 28. На вокзалі. В аеропорту.	2
	Тема 29. На кордоні. Паспортний контроль.	2
	Тема 30. Ласкаво просимо до Швейцарії.	2
	Разом	10
	Разом за семестр	30
	Всього за рік	56

5. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Семестр I	Години
	Кредит 1. Покупки.	
1	Опрацювання лексичного матеріалу. Робота із словниками.	4
2	Пошукова робота.	4
3	Складнопідрядні речення. Закріплення граматики у вправах.	4
4	Підготовка усної теми.	4
5	Переклад текстів.	5
	Кредит 2. Пори року. Погода.	
6	Практика перекладу з української мови німецькою.	4
7	Опрацювання граматичного матеріалу.	4

8	Переклад текстів.	5
9	Підготовка проєктної роботи.	5
10	Закріплення лексики у вправах.	4
Кредит 3. Здоров'я.		
11	Робота з лексикою.	4
12	Опрацювання граматичного матеріалу.	4
13	Переклад текстів.	5
14	Аудіювання.	4
15	Виконання контрольних вправ.	4
Разом за семестр:		64
Семестр II		
Кредит 4. Засоби зв'язку. Пошта. Телефон.		
16	Робота з лексикою з теми.	4
17	Закріплення граматичного матеріалу у вправах.	4
18	Розвиток усного мовлення. Підготовка до дискусії з теми.	4
19	Переклад текстів.	4
20	Підготовка проєкту.	4
Кредит 5. Сфера послуг.		
21	Грамматичні вправи. Умовний спосіб дієслова.	4
22	Пошукова робота в Інтернеті.	4
23	Підготовка повідомлення з теми.	4
24	Розвиток усного мовлення. Підготовка діалогів.	4
25	Практика письмового перекладу.	4
Кредит 6. Подорож за кордон.		
11	Робота з лексикою.	4
12	Опрацювання граматичного матеріалу.	4
13	Переклад текстів.	4
14	Аудіювання.	4
15	Виконання контрольних вправ.	4
Разом за семестр:		60
Всього за рік:		124

6. Індивідуальне науково-дослідне завдання

I. Підготовка проєктів за темою кредиту.

Основні завдання цього виду діяльності: упевнене спілкування в межах заданих тем; вміння висвітлювати найголовніше та найцікавіше; засвоєння певного обсягу соціокультурних знань за рахунок читання відповідних текстів тощо.

Загальні вимоги до оцінювання проєктів:

наявність вагомої в творчому, пошуковому плані проблеми, яка вимагає рішення; практична, теоретична, пізнавальна вагомість результатів; самостійна діяльність студентів на практичному занятті; використання пошукових методів: визначення проблеми, завдань, їх вирішення, висунення гіпотези, обговорення методів пошуку; оформлення кінцевих результатів; аналіз отриманих даних.

Критерії оцінювання: 1) аргументованість вибору теми; 2) розкриття теми ІНДЗ; 3) відсутність граматичних, лексичних чи смислових помилок; 4) рівень творчості, оригінальність теми, підходів, рішень; 5) глибокі знання студента з предмету дослідження під час захисту роботи.

7. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку

90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль знань студентів:

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

1) систематичність та активність роботи на практичних заняттях (оцінці підлягає рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговорюванні питань, що винесені на практичні заняття);

2) виконання завдань для самостійного опрацювання. Самостійна робота є позааудиторною і призначена для самостійного ознайомлення студента з певними

розділами курсу за рекомендованими викладачем матеріалами і підготовки до виконання індивідуальних завдань по курсу. Організація самостійної роботи студентів має здійснюватися з дотриманням індивідуального підходу. Індивідуальні завдання виконують усі студенти. Індивідуалізація самостійної роботи сприяє самореалізації студента, розкриваючи в нього такі грані особистості, які допомагають професійному розвитку.

Основними видами самостійної роботи з друкованим матеріалом є:

- самостійне вивчення за підручником або іншими джерелами тем і розділів, визначених викладачем;
- попереднє ознайомлення з матеріалом наступного заняття з метою введення студентів у коло питань, що доведеться вивчати;
- аналіз, синтез, порівняння, ґрунтування явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготування відповідей на поставлені напередодні викладачем запитання та з метою закріплення здобутих знань;
- розгляд і аналіз таблиць, графіків, ілюстрацій, вміщених у підручнику;
- конспектування самостійно прочитаного;
- підготування доповідей, рефератів, анотацій тощо.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно**, якщо студент показав повне знання лексичного та граматичного матеріалу; переказ прочитаного чи прослуханого тексту (звучання 1-2 хвилини); читання тексту незначного рівня складності без грубих помилок; діалогічне та монологічне мовлення містить складні граматичні конструкції, правильно побудовані студентом.

Студенту виставляється **дуже добре**, якщо студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, показав знання лексичного матеріалу, але з деякими неточностями; неповний переказ прослуханого або прочитаного тексту; грамотне володіння мовою, але мали місце мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється **добре**, якщо він загалом володіє навчальним матеріалом, показав знання лексичного матеріалу, але без глибокого аналізу; неповний переказ прослуханого або прочитаного тексту; грамотне володіння мовою, але мали місце мовленнєві огріхи

Студенту виставляється **достатньо**, якщо студент частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає поверхово. Показав неповне знання лексичного матеріалу; задовільний рівень володіння мовою.

Студенту виставляється **мінімальний задовільно** якщо студент не володіє лексичним та граматичним матеріалом.

Оцінка за виконання *індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів:

- структура
- змістовне наповнення
- логічність, послідовність викладення
- наявність висновків

Кількість балів у кінці кожного **семестру** повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.:

VII семестр

Поточне оцінювання та самостійна робота															Накопичувальні бали/сума
<i>Кредит 1</i>					<i>Кредит 2</i>					<i>Кредит 3</i>					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	300/3=100*
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	
С.р. 50 балів					С.р. 50 балів					С.р. 50 балів					

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

VIII семестр

Поточне оцінювання та самостійна робота															Накопичувальні бали/сума
<i>Кредит 4</i>					<i>Кредит 5</i>					<i>Кредит 6</i>					
Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	Т 20	Т 21	Т 22	Т 23	Т 24	Т 25	Т 26	Т 27	Т 28	Т 29	Т 30	300/3=100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	
С.р. 50 балів					С.р. 50 балів					С.р. 50 балів					

8. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

9. Методи навчання

Для забезпечення навчальної діяльності студентів викладач застосовує такі методи, як демонстрація, пояснення та організація вправління. Завдяки принципу домінуючої ролі вправ переважна частина заняття присвячується вправлінню студентів. Принцип комунікативності зумовлює переважне використання комунікативних вправ у процесі вправління.

Навчальний процес з іноземної мови включає три основні методичні етапи. Це етап презентації нового іншомовного матеріалу, етап тренування та етап практики в застосуванні засвоєного матеріалу у процесі спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності. На кожному з названих етапів використовуються відповідні методи-способи. На етапі презентації – це демонстрація нового матеріалу. На етапі тренування та практики викладач організовує тренування студентів у застосуванні засвоєного матеріалу в усному або письмовому спілкуванні. При цьому використовуються різноманітні вправи. У свою чергу студенти здійснюють операції вправління в різних видах мовленнєвої діяльності.

Управління навчальною діяльністю реалізується завдяки здійсненню викладачем контролю за успішністю студентів в оволодінні іншомовною мовленнєвою діяльністю на кожному етапі навчання. З боку студентів управління навчальною діяльністю відбувається

завдяки застосуванню ними самоконтролю та самокорекції у процесі ознайомлення та осмислення іншомовного матеріалу і вправляння в іншомовному спілкуванні.

10. Рекомендована література:

Базова

1. Кудіна О., Ф., Феклістова Т., О. Німецька мова для початківців. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2008. 520 с.

Допоміжна

1. Anne Buscha, Szilvia Szita. Begegnungen. Sprachniveau B1+. Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch für Deutsch als Fremdsprache. SCHUBERT-Verlag Leipzig, 2006.
2. Diekhans, Johannes. Der Weg zur sicheren Zeichensetzung. Paderborn: Schöningh Verlag, 2006.
3. Diekhans, Johannes; Höfling, Othmar. Grammatik. Paderborn: Schöningh Verlag, 2006.
4. DUDEN. Das Stilwörterbuch. Dudenverlag, 2001.
5. DUDEN. 150 Diktate. Regeln und Texte zum Üben. Mannheim: Dudenverlag, 2006.
6. Kuepper Heinz. PONS. Wörterbuch der deutschen Umgangssprache. Stuttgart: Ernst Klett Verlag für Wissen und Bildung GmbH, 1987.
7. Langenscheidts Großwörterbuch der deutschen Umgangssprache. Berlin: Langenscheidt, 1998.
8. Євгененко Д.А., Білоус О.М. Практична граматики німецької мови. В.: Нова книга, 2004.

11. Інформаційні ресурси

Інтернет ресурси:

1. <http://www.deutsch-online.com>
2. <http://www.auslandsschulwesen.de>
3. <http://www.daf.uni-mainz.de/landeskunde>
4. <http://www.einblicke.com>
5. <http://www.familie.de>
6. <http://www.meinestadt.de>
7. <http://www.schulweb.de>
8. <http://www.zdf.de>